



Menu voor het Landelijk Congres van de Belgische Landsbond der Bouwbedrijven. Persiflage op de betaalde vakantie, 1938

congres besloot de Centrale weer op te bouwen onder de oude benaming "Centrale Vereniging der Arbeiders van de Voedingsbedrijven van België". De Antwerpse secretaris Jean De Potter meldde in 1947 dat deze gewestelijke afdeling méér dan 3.000 leden telde, waaronder ruim 1.500 vrouwen. In 1953 ging Lauwers op rust, Henri Ceuppens en Jozef Van Sina volgen hem op na het fusiecongres van 26 april waardoor Louis Major de rust in de Centrale herstelde. Als nieuwe benaming werd ingevoerd: "Centrale der Arbeiders van de Voeding- en Hotelbedrijven van België".

Een groot deel van het archief van de Voedingscentrale ging verloren tijdens de twee wereldoorlogen. Een gedeelte van het Antwerpse materiaal kwam via de gewestelijke afdeling bij AMSAB-CLM terecht. Ondanks de heterogeniteit - waardoor de reconstructie van het verleden van de afdeling bemoeilijkt wordt - bevat het archief toch heel waardevolle stukken: verslagboeken van de vergaderingen van de Bond der Suiker- en Chocoladebewerkeren te Antwerpen (1909-1927) en van de maaldersgasten te Merksem (1920-1922). Van de eerstgenoemde bond bezitten we ook de

bijdrageboeken (1905-1926). De rest van het fonds bestrijkt vooral de naoorlogse periode waarbij de congressen (nationaal en gewestelijk) en de syndicale verkiezingen goed gedocumenteerd zijn. Belangrijk voor de geschiedschrijving is het verslag van Joseph Lauwers over de "zedelijke toestand" van de Centrale tijdens de Tweede Wereldoorlog. Bijzonder aan dit archief is de zorg die de archiefvormer gedra-

gen heeft voor het iconografisch materiaal (bv. menukaarten van socialistische manifestaties, van internationale hotels maar ook van bv. historische gebeurtenissen zoals de wereldtentoonstellingen (1860-1956)), voor de affiches en voor het fotomateriaal (de uitstappen in de jaren '30, de stakingen bij de firma's Zwan en De Beuckelaer, optochten, enz.).

Het fonds telt 35 dozen en is consulteerbaar in het AMSAB-CLM.

Elsegem, het hol van Pluto ?

Rik De Coninck, departement Archief (AMSAB)

Landelijke kleine gemeenten, ver van de industriële centra, met enkele notabelen en soms zelfs een kasteelheer, zo waren er zeer veel in de periode voor de fusies van gemeenten (1970). Zo'n gemeente was Elsegem, nog net in Oost-Vlaanderen tussen Oudenaarde en Kortrijk. Een stevige socialistische kern verwacht je er niet.

Veel inwoners deden seizoenwerk in Moeskroen en Roubaix, ofwel in de Franse landbouw; en enkelen sloten zich ten gevolge van die contacten aan bij de socialistische vakbonden in Waregem. In de jaren dertig zou er voor het eerst een socialistische lijst opgekomen zijn voor de gemeentraadsverkiezingen.

De doorbraak kwam er na de Tweede Wereldoorlog toen de oprichter van de lokale BSP, Alberic Coussement, de hulp kreeg van zijn jonge neef Lucien Vandenborre. Deze laatste was zoon van de lokaalhouder en werd bode van de Bond Moyson. Hij richtte enkele socio-culturele organisaties op (trommelkorps, toneelgroep, gepensioneerdenvond, ...) en ging bij de verkiezingen van 1958 een kartel aan met de liberalen. In dat kartel waren de socialisten met hun 200 leden (op ongeveer 1.000 inwoners) zeker niet het zwakke broertje. In 1964 kwam men slechts enkele stemmen te kort om de CVP-hegemonie te breken.

Bij de fusies van gemeenten werd Elsegem gevoegd bij Wortegem, Moregem en Petegem, drie gemeenten met veel zwakkere socialistische kernen. Na de verkiezingen van 1970 kwam de BSP op de wip te zitten en ging een coalitie aan met de CVP. De BSP kreeg twee schepenzetels: Vandenborre als grote stemmentrekker werd schepen van openbare werken en bleef dit gedurende 12 jaar. Na de verkiezingen van 1982 werd hij burgemeester van Wortegem-Petegem (1982-1987).

Hij was zo vriendelijk om ons de belangrijkste documenten uit zijn archief te schenken; na beschrijving zal men deze stukken binnenkort kunnen consulteren.

Archief van BSP/SP - Afdeling Kalmthout

Josée De Clerck, departement Achief (AMSAB-CLM)

De in 1920 te Kalmthout opgerichte Werkersbond, een plaatselijke afdeling van de Werkliedenpartij, werd na de Tweede Wereldoorlog de BSP-afdeling Kalmthout. Het archief dat bij AMSAB-CLM in bewaring is gegeven, behandelt deze naoorlogse periode. Naast briefwisseling en verslagen, bevat het een reeks kasboeken (1959-1985) en het kasboek opgemaakt bij de uitgave in 1946 van het eerste nummer van De Ploeg, het eigen blad van de partijafdeling.

Begin jaren twintig werden in Kalmthout de socialistische harmonie "De Verbroedering" en de socialistische toneelkring "De Verbroedering" opgericht. Beide hebben een belangrijke rol gespeeld in het verenigingsleven en in de opbloei van de beweging. Van de harmonie "De Verbroedering" zijn onder meer een aantal kasstukken bewaard gebleven van eind jaren twintig. Ook stukken van SVV- en SV-afdeling Kalmthout maken deel uit van dit archief. De socialistische turnkring "Wilskracht" is vertegenwoordigd met een volledig archief waaronder alle kasboeken vanaf het stichtingsjaar 1955 en de administratie van de openbare bibliotheek "Ontvoogding" is vanaf haar oprichting in 1947 volledig bewaard gebleven.

De geschiedenis van het Volkshuis, met in de gevel de gedenksteen met de tekst "Voor 't Volk, door 't Volk", werd in 1976 te boek gesteld door Karel Vroom ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van het Volkshuis. Als huldeblijk aan wijlen Karel Vroom, jarenlang partijvoorzitter van de afdeling Kalmthout en bestuurslid in verschillende verenigingen, draagt ditzelfde Volkshuis vanaf heden zijn naam: het "Karel Vroomcentrum".